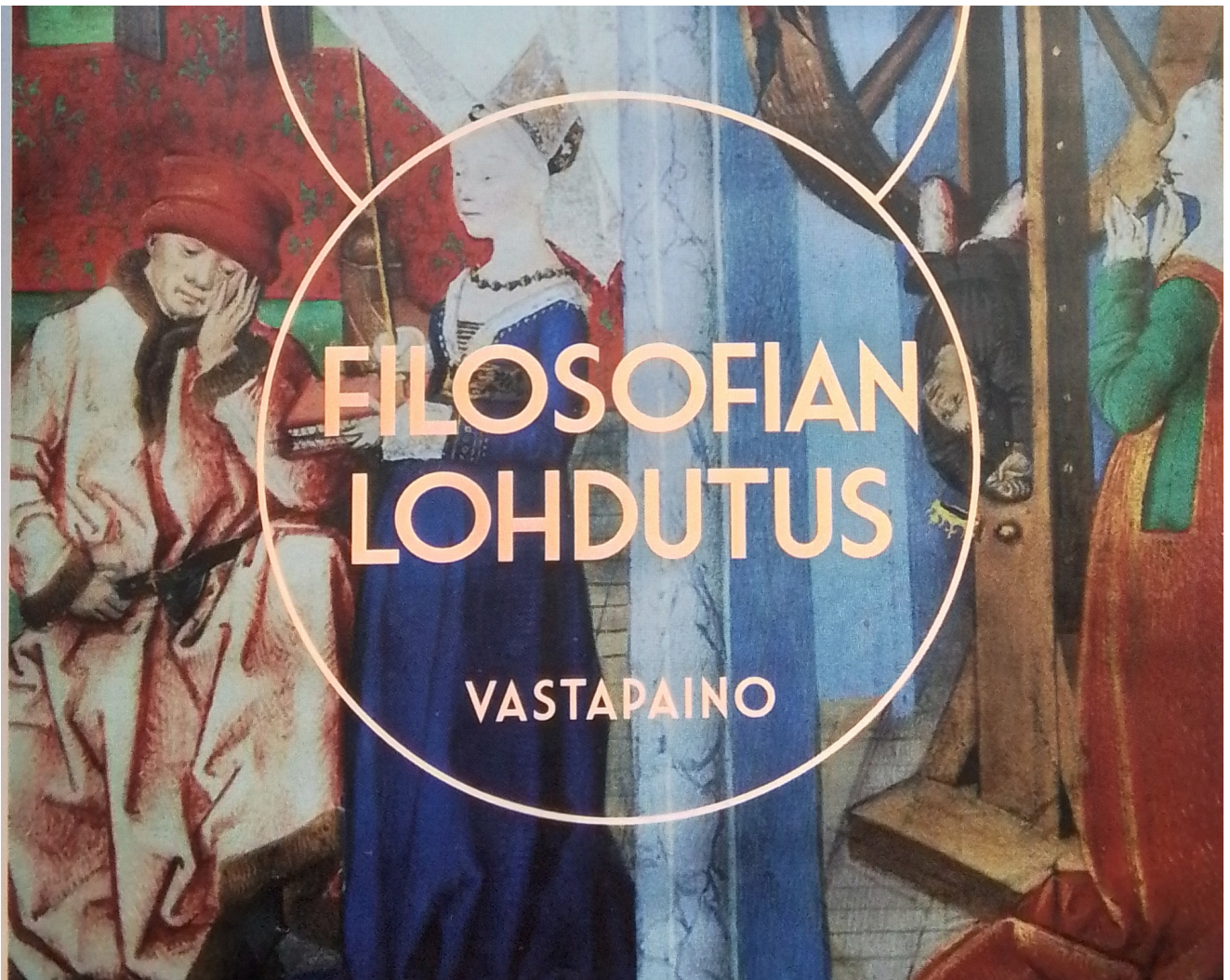

Boethius (suom Juhani Sarsila): Filosofian lohdutus

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Boethius (suom Juhani Sarsila): Filosofian lohdutus (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/boethius-filosofian-lohdutus/>)

Boethius (suom Juhani Sarsila): Filosofian lohdutus

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI

Vuonna 524 kuolemaan tuomittu Boethius istuu tyrmässä, kun Rouva Filosofia ilmestyy – pahoittelee hänen mielentilaansa mutta ei kohtaloaan. Ei, vaikka Boethius on syytön. Niinpä ilmestyksen Rouva päättää antaa Boethiukselle

kunnon kuurin totuutta ja filosofiaa. *Filosofian lohutus* on tämä kuuri, edeten viidessä vaiheessa kohti vapauttavaa totuutta.

Juhani Sarsilan runollisesti tulinen ja leiskuva, samalla harmoninen käänös, tekee oikeutta tälle ikivanhalle klassikolle. Runojen kuvasto on saatu hyvin esiin, ja proosaosuuksissa loogikka rakentuu johdonmukaisesti. Sarsilan pravuurina ovat oivaltavat ja iskevät sanavalinnat, ne tuovat huipentumia sekä runoihin että proosaan.

Teos on filosofinen näkyruno, laji, joka tuli suosittu myöhemmin, keskiajalla. Alain de Lille kohtasi *Rouva Luonnon* jonka asu, Floran ja Faunan kudos oli revitty merkkinä siitä että Luonto oli raiskattu. Cristiane de Piza puolestaan kohtasi näyssä *Rouva Oikeuden*. Tältä nainen sai poikkeukselliset *autorin* oikeudet kertoa totuus vaikka olikin nainen, aikana joka uhkui misogyniaa.

Näkyrunon aseltelma tulee esiin jo Boethuksella: epätoivon keskelle ilmestyy viisas, parantava Rouva. Tällaisten näkyjen sanotaan olleen totta – niitä on todella koettu – sittemmin ihmismielen rakenne on muuttunut, eivätkä näyt ole enää mahdollisia. Toisaalta tämän näyn avulla kehittyi teos, joka on parempi, kuin mitä kukaan saisi aikaan omin voimin. Ehkä kyseessä oli ihmeen avulla tapahtuva kirjoittamisen metodi, jota emme enää ymmärrä.

“Niin minä ulisin kuin koira, kun masennukseni ei ottanut helpottaakseen. Valitukseni ei tehonnut Filosofiaan, vaan hän lausui rauhallisesti ”Nähdessäni sinut itkeä vikisemässä tajusin oitis ... että sinä itse olet oma-aloitteisesti kulkenut harhaan. Jos kuitenkin mieluummin haluat kutsua itseäsi karkortetuksi, niin minä puolestani väittäisin, että itsepähän olet antanut itsellesi kyytiä” (18).

Boethius on kirjoittamassa melankolista runoa, kun katonrajaan ilmestynyt ihmeellinen Rouva hätistää inspiraation muusat pois. Boethuksella on depression vääristämä näkökulma todellisuuteen, hän sanoo, sille tulee nyt loppu. Taide vain vahvistaisi itsesääliä, nyt tarvitaan kovaa totuutta. Ensimmäinen ajattelukuuri on pehmeä ja vahvistava, se koskee Boethiuksen tunnetilaa.

”Masennus, viha ja murhe raastavat sinua moneen suuntaan ja sellainenhan sinun mielentilasi nyt on . Se mikä on päässyt kovettumaan paiseeksi, pehmenee miedossa käsittelyssä ”(s.20) toteaa Filosofia.

Filosofia julistaa, että Boethiuksen suurin lahja on kyky järkeen, iksi tämä kestää kovat kuurit joita on tulossa.

II kirjassa alkaakin Boethiuksen itsepetoksen käsittely. Miten näin viisas ihminen saattoi luulla, että onnelliset vuodet jatkuisivat loputtomiin ? Filosofia toteaa ykskantaan: Fortuna pettää aina, vai luuliko Boethius olevansa onnen suosikki.

”Olet saanut tuta sokean jumalolennon kahdet kasvot. ... älä nurise ! Jos kammoat hänen uskottomuuttaan, torju halveksien hänet luotasi, koska hän leikkii tuhotakseen sinut.” (26)

Hän ohjaa sokraattisesti Boethiusta jättämään väärät kuvitelmansa. Fortuna on sadisti, sanoo Rouva, tämä pyöräyttää ihmisen ylös menestykseen ja syöksee sitten alas tuhoon. Mutta Boethiuksen pitäisi pysyä tyynenä, ja tajuta että siinä missä onni on vain sattumaa, siinä onnellisuus on enemmän.

III kirjassa Rouva Filosofia johdattaa Boethiuksen pohtimaan kanssaan korkeinta hyvää ja onnellisen autuuden suhdetta siihen. Filosofia laulaa runon säkein, kuinka peltoa kitkiessä on osattava erottaa rikkaruohot viljasta:

”Tahdot runsaan sadon pellostasi saada.
Tartu toimeen! Pois raivaa rikkakasvu.
Kaikki puskat lakoavat vesurisi tieltä ” (s.52)

Boethius on siis sekoittanut asiat ja luullut väärää oikeaksi. Mutta tosi ihminen on hyvään pyrkivä olento, tämä on Filosofian esittämä postulaatti – siitä johdetaan muut asiat. Ihminen, joka ei pyri hyvään on hukannut olennaisen itsestään ja kärsii siitä. Niinpä kaikki paheet ovat varsinaisesti heikkouksia, harhautuneita pyrkimyksiä. Tämän vakuudeksi Filosofia osoittaa, kuinka valta ja ennen kaikkea sen puolustaminen tekee ihmisestä onnettoman. Mutta sopiva määrä valtaa, varoja ja kuuluisuutta on aina paikallaan, toteaa Rouva.

Onhan korkein hyvä Jumalassa, hänelle kuuluu kaikki: maailma, voima ja kunnia. Ja koska ihmiset ovat onnellisia toimiessaan harmoniassa hänen kanssaan, ei heidänkään tule kieltäytyä sopvasta määrästä voimaa ja kunniaa.

“Siis nimenomaan korkein hyvä hallitsee kaikkia luotuja olentoja lujin käsin ja laittaa ne lempeästi järjestykseen.” (85)

Näin tyrmässä viruva Boethiuksen on uskottava, että ehkä hänkin voisi olla siunattu ja onnellinen, kohtalostaan huolimatta.

IV kirjassa herää Boethiuksen epäily, ja hän esittää yleisimmän Jumalaan liittyvä kysymyksen: Miksi maailmassa on paha jos kerran Jumala on kaikkivaltias ja hyvä? Filosofia vastaa, että koska paha on samaa kuin heikkous. Jos he olisivat vahvoja, he tekisivät hyvää. Paha on virheiden summa, joita ihmiset tekevät väärin harhautuneissa pyrkimyksissään.

Silti Boethius haluaa tietää, miksi ihminen saa aiheuttaa maailmaan tällaisen kaaoksen. Filosofia vastaa, että Luojan suunnitelma ei ole ennalta määräytynyt, se ei ole automaattisesti determinoiva laki. Tässä vaiheessa Filosofia perusteluketjut ovatkin muuttuneet jo erityisen haastaviksi. Hän esittelee ”sallimuksen” käsitteen, ja kuinka se eroaa ennalta määräytyneestä ”kohtalosta”. Usein ne sekoitetaan, hän toteaa, varsinkin jos luullaan, että jos hyvä valtiasta on olemassa, kaiken pitäisi sujua hyvin ja oikein.

Loppuvaiheessa, V kirjassa, Boethius tivaa Filosofialta yhä vastausta: jos hyvä Jumala tietää kaiken ennalta, voiko vapaata tahtoa olla? Rouvan mukaan Boethius on tässäkin nurinkurisen ajatuksen vallassa. Kaiken ennalta nähdyn ei välttämättä tarvitse tapahtua. Tulevaisutta koskeva esitieto ei ole välttämätön syy tapahtumiseen. Jos niin olisi, itse Jumalakaan ei olisi vapaa, vaan pelkkä syy-seurausketjun automaattinen toteuttaja. Näin Filosofia käy selventämään, miksi ihmisellä on vapaa tahto:

”Kyllä se vapaus on” hän sanoo,” en näet voisi tavata ainutakaan järjellistä olentoa, jos tahdon vapaus puuttuisi... ne, joilla on järkeä päässään, ovat saaneet vapauden valita tai olla valitsematta.” (s.127).

Filosofian lohdutus -teoksessa on laajat selitykset tarkan lukemisen tueksi, siinä on myös alku ja loppusanat sekä tiivistelmät teoksen kustakin luvusta. Lukija saa näin hyvän yleiskuvan sekä tukea, mikäli haluaa perehtyä aiheeseen syvemmin.

Boethius: *Filosofian lohdutus*, suom. Juhani Sarsila, Vastapaino

Risto Niemi-Pynttäri on kirjallisuuden ja kirjoittamisen dosentti Jyväskylän yliopistosta

« Previous:

Merlin Sheldrake (suom Ulla Lempinen):
Näkymätön valtakunta (sienet)
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/merlin-sheldrake-nakymaton-valtakunta-sienet/>)

Next:»

Solvej Balle (suom Sanna Manninen):
Tilavuuden laskemisesta I
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/solvej-balle-tilavuuden-laskemisesta-i/>)

admin

Vastaa

Viesti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
